

utegnili misliti, da tu ni borbe, da tu kraljuje sveti mir. Ali vendar temu ni tako. Tudi drevje se trudi in si prireja hrano, a na milijone lakomnih požeruhov uže čaka, da se nasitijo. Kdo bi preštel vse one kukce, ki živé ob gozdnem drevju. Eni spodgrizujejo korenine, drugi glodajo skorjo, tretji navrtavajo deblo, četrti žró perje in sad, ali odgrizujejo cvetove. Vsaka vrsta drevja ima svoje kukce, katere mora prehraniti, in teh je premnogo. Po nekaterih drevesih živí do sto raznih kukcev. Ako bi priroda dovolila kukcem delati, kakor jim drago, kmalu bi zginili gozdi. Ali na kukce prežé cele trope raznih tic, da overajo pogin, ki pretí gozdu. Ko nedolžna tica šviga za kukcem, tedaj uže tudi nenasitljivi skopec preží nánjo; vse toraj živí ob nasilju, ob ubojstvu. Prav tako tudi drevje, ki tako mirno in nedolžno stoji v gozdu, ne misli družega nego to, kako da si vsega potrebnega prisvoji. Mati zemlja je darežljiva, ona poklanja življenje vsakemu semenu, ki se je jej izročilo, ali za ves ta svet ni na zemlji dovolj prostora, zato drug družega spodriva. Marsikatera klica mora konec vzeti, da se more druga dovoljno razviti. In ono, kar se je v viš vzpelo, mora se neprestano boriti, če hoče živeti. Boriti se mora z zemljo, v kateri hoče svoje korenine razširiti, z vodo, s katero se hoče napajati, s svetlobo in z zrakom, v katerem hoče svoje perje razširiti. In kdor je močnejši, tisti zmaga, tisti se najdalje obdrži, slabejši pa mora preje ali sleje poginiti.

Tudi na samem golem kamenju se prične borba, kakor hitro se je bilo nekaj mahov in lišajev na njem naselilo. Kedar mahovi premagajo in lišaje izrinejo, tedaj se pa začné med seboj pravdati, pa tudi v zasedi čaka brez števila drugih bilin, ki prežé na oslabiljene lišaje in gledajo, da jim prevzamejo prostor. In tako te borbe trajajo vedno, brez prestanka. Ni ga tu miru, ne spomladi, ne po letu, ne v pozni jeseni, ne po dnevu, ne po noči. Kedar leto poteka in ni upanja, da bi rastlina rastlino premagala, tedaj vsaka skrbno nabira v semenu, v steblu, v popkih in v koreninah obilo hrane za prihodnje leto, za novo borbo. Kedar zima nastopi, tedaj položé vse stranke orožje, in mirno spé do spomladi. Ali kakor hitro začne spomladansko solnce ogrevati zemljo, koj se zbudi rastlinstvo, prične se novo življenje, pa tudi nova borba, in slabo njemu, kateri se leto popreje ni preskrbel z dobrim orožjem.

(Konec prihodnjí.)

Vabilo na naročbo in prošnja.

* „Zgodovina pedagogije“, ki se tiska v „Učiteljskem Tovarišu“, izide v posebni knjižici, ki bode stala 70 kr. Dovoljujem si vabiti, da bi si jo naročili gg. učitelji in šolski prijatelji. — Pri tej priliki prosim, da bi mi oni gospodje, ki so dobili od mene kako knjigo na ogled, vrniti jo blagovolili na moje stroške, ako jo obdržati ne nameravajo.

V Krškem 10. marca 1887.

Ivan Lapajne.

Naši dopisi.

Z Dunaja dne 13. marca. (*Visoka politika; minister Gautsch in sušec.*) Devet in trideset let je minulo ravno danes, ko se je tukaj na Dunaji, v celi državi, pa tudi v celi Evropi pričel velikansk političen prevrat, čegar nasledke zapazujemo danes še povsod, kamorkoli se le ozremo. — Pa ne glejmo nazaj na dogodbe, ki so se pričele dne 13. marca 1848. leta, ker za take spomine bil bi pretesen prostor, katerega „Novice“ morajo prepustiti svojemu dopisniku; ostanimo toraj pri sedanjosti.

Razmere visoke, unanje politike zboljšale so se nekoliko v teku zadnjega tedna, nevarnost vojske se je prav izdatno zmanjšala, ker vse kaže na to, da Nemška ne namerava napasti Francoske, Francoska ne Nemške, enako je gotovo, da Ruska ne namerava se silovito vtikati v bolgarske zadeve, česar se je bilo pred nekoliko dnevi še bati za to, ker je bolgarsko vladarstvo upornike v zadnjem vojnem ustanku v Silistriji in Ruščuku, ki so dejansko razpostavili svoje življenje za Rusko, po kratki pravdi, po javni sodnijski obravnavi večinoma dalo postreliti. — Morebiti da je ravno javnost obravnave, pri kateri so bili navzoči zastopniki Nemške, Rumunske, Laške in Angleške, Bolgarsko rešilo hujših nasledkov, ker je postopanje to pokazalo, da ne more drugače postopati nobena vlada in nikjer, ako se ji le sanja nekoliko o dolžnostih javne oblasti.

Na izhodu, kakor na zahodu, kaže se jasneje politično obnebe, zgublajo se oblaki, ki so pretili uničiti mir Evrope in pred časom ugasniti luč življenja na sto tisoče in celó milijone sinov, mož, očetov — vseh narodov evropskih, preostalem pa pustiti veliko pokopališče narodov in blagostanja. — Ta nevarnost zmanjšala se je za sedaj, to kaže tudi denarni trg, najbolj občutljiv gorkomer političnega vremena.

Kaj pa domača naša politika? — Tu je še prav mnogo mršavega: Borbe domačih strank med saboj, borbe in ravsanje z Ogersko zarad pogodbe se nadaljujejo in le po hudih težavah pričakovati je končno nekoliko znosne rešitve. — Vendar pa je tudi tukaj omeniti iz zadnjih dni vesele prikazni: Naučni minister Gautsch bil je pri obravnavi proračuna v budgetnem odseku po združení desnici prisiljen, brez krinke pokazati svoj pravi obraz. Povod za to pomenljivo prasko bil je primeroma malenkosten: Gautsch predlagal je v predloženem proračunu, da se v naučnem ministerstvu ustanovi mesto družega sekcijskega načelnika in v ta namen proračuna daljna svota 10.000 goldinarjev. — Stvarno se zoper ta predlog ni dalo ugovarjati pomenljivega, toda desnica spomnila se je pri tej priliki vsega postopanja Gautschovega zoper njo, izrekoma spominjali so se Čehi, kako je minister postopal pri priliki osnove českih šol na Moravskem, — Slovencem je bilo živo v spominu imenovanje celovškega škofa, barbarsko stanje ljudskega šolstva na Koroškem, deloma tudi na Primorskem in Štajarskem, enako poljski poslanci niso prezirali, da le na levico obrača Gautsch oči svoje in prezira opravičene želje

poljskega in rusinskega naroda; konečno imeli so tudi nemški konservativci živo v spominu predlog šolskega zakona za Tirolsko.

In tako je vsa združena desnica omenjenih 10.000 gold. Gautsch-u odbila s prav jasno razumljivim namenom, da mu izreče popolno nezaupnico.

Razprava in glasovanje o tej točki pokazalo je po vsem, da je Gautsch levičar z dušo in telesom, zagovarjali so ga zgolj levičarji, za-nj glasovali so levičarji, vse dosedanje naredbe povoljne so bile samo levičarjem, in ako človek opazuje občenje njegovo v zbornici in v odsekih, zapazi takoj, da se bavi skoraj izključljivo samo z levičarji ter z njimi govori naravnost iz srca k srcem. Naj ga tedaj imajo levičarji celega, z desnice se gotovo nihče več ne bo pulil za-nj.

Pač ga pa čaka pri predstojećih razpravah naučnega budgeta še marsikatera ojstra bitka, marsikatera zaslužena grenka beseda; še več pa v javni razpravi budgetni v zbornici. — V tej dogodbi toraj zabeležimo znamenje bližajoče se spomladi tudi na domačem političnem polji.

Vreme nastalo je suščevo-spomladansko uže od sv. Matija naprej. Polje krog Dunaja je kopno, vinograde obdelavajo, suho polje tudi uže orjó in obsevajo, pa vendar je skoraj vsaki dan dvojnato vreme: lepo, gorko solnce in pa dež ali sneg, kedar popiha hladna burja. Bog daj, da nam evropejskega obnebja ne zatemné več oblaki preteče vojske!

Iz Ljubljane. — Jezikovno vprašanje na Slovencem namenjenih ljudskih šolah stopilo je vsled različnih dogodbe zadnjega časa zopet na površje naših politično-narodnih vprašanj. — Najnujnejše je to vprašanje gotovo za koroške in primorske Slovence. — Težko je razumljivo, da je tudi v dobi zadnjih 8 let sedanje vlade pri ljudskih šolah v slovenskih pokrajinah ostalo vse pri starem, ako si pa ogledamo osebe naših naučnih ministrov te dobe, postane tudi to lahko razumljivo. — Zadnje dogodbe v budgetnem odseku državnega zbora kažejo, da je vsa desnica naučnemu ministru Gautschu izrekla popolno nezaupnico, da tedaj tudi od tega ministra ne pričakuje odstranjenja starih krivic. — Čujemo sicer, da nameravajo slovenski poslanci tudi od svoje strani ponoviti korake, da se popravijo te za slovenski narod najobčutljivejše krivice, pa prevročekrvno bi bilo, pričakovati, da bode to storil sedanji naučni minister brez sile. — Borimo se toraj še dalje in izrekoma z vsemi silami podpirajmo narod naš na onih pokrajinah, kjer trpi največjo silo. — Z veseljem opazujemo, da se narod sam povsod toliko bolj vzbuja, zaveda in brani, kolikor večji je pritisk, katerega trpi. — Enoglasna izvolitev dr. Gregorca na Štajerskem v sredi najhujših nasprotnikov priča nam, da se tam ničesar ni bati, enako pa nam delovanje društev sv. Cirila in Metoda, Mohorjevega društva, čitalnic in pevskih društev na Koroškem in Primorskem kaže in daje poročstvo, da ne zgubimo ne ene pеди slovenske zemlje več.

— Močvirski odbor sklenil je v svoji seji dne 12. t. m., da se ima enketa za oceno obeh načrtov za osu-

ševanje ljubljanskega močvirja sklicati na 20. dan aprila in se k temu posvetovanji povabiti poleg drugih uže zbranih strokovnjakov, kot zastopnik poljedelskega ministerstva odločen melioracijski inženir Fr. Markus in pa Podhagsky, ki je oba načrta izdelal.

— Posvetovanje škofov na Dunaji, katero se je pričelo v sredo minulega tedna, zadeva vprašanje kongrue in pa načrt novega zakona za ljudske šole.

— Za nadaljevanje preiskavanja podzemeljskih votlin krog Planine, Cirknice in Loža izrekla se je komisija, katere sta se vdeležile tudi znana strokovnjaka Fr. Kraus in dvorni svetovalec vit. Hauer. — Kakor čujemo, izrekel je tudi gospod poljedelski minister grof Falkenhayn pripravljenost, prilično ogledati si osebno nekatere novo iznajdene podzemeljske jame.

— Gospod predsednik „Matice slovenske“ profesor Jos. Marn imenovan je za konzistorijalnega svetovalca, gosp. župnik predoseljski Jos. Kerčon pa za duhovnega svetovalca.

— Za pogorelo gledališče ljubljansko pripoznala se je odškodnina okroglo v svoti 60.000 gold., od te pripada približno 20.000 gold. posestnikom, dežela ima vknjižen dolg 19.000 gold., tako, da bi za novo zgradbo gledališča ostalo gotovine k večem 20.000 gold.

— Posnemajte Bohinjce! Poljedelsko ministerstvo privolilo je 200 gold. podpore bohinjским sirarjem v ta namen, da se v Ljubljani izurijo v izdelovanji sira in drugih mlekarskih izdelkov. — Te podpore podelile so se 5 Bohinjcem, ki se sedaj v tej stroki urijo v Ljubljani. — Ta podpora v prvi vrsti koristi bohinjским živinorejcem, kar je po vsem prav, ker so edini v vsej deželi, ki so z sijajnim vspehom in redko vstrajnostjo znali posnemati izgled drugih dežel v izdelavanji mlekarskih izdelkov za veliki, svetovni trg. Upamo pa, da bode razun Ljubljane, kjer se je po osnovi mlekarske zadruga pričelo novo gibanje, tudi v drugih krajih naše dežele, izrekoma tam, kjer se mleko težko in slabo spečava, izgled bohinjških sirarjev našel posnemanje. — Dosedanje skušnje učé, da je povsod, kjer so sicer tla za mlekarsko ali sirarsko zadrugo, treba poleg dobre volje živinorejcev vsaj ene osebe, katera izdelovanje surovega masla, sira in ravnanje z mlekom zna in ob enem tudi razume osnovo zadrug, knjigo- in računovodstvo. — Le s pomočjo take osebe mogoče je osnovati zadruga. — Župani in večji posestniki! sezite tedaj po priliki, katera se vam ponuja in pošljite sina ali drugo zanesljivo osebo v ta poduk, ako treba, gotovo našla se bode tudi podpora.

— C. kr. ministerstvo za deželno bran naznanilo je trgovinski in obrtnijski zbornici, da se bode nekaj stvari za c. kr. deželno brambo in črno vojsko potom splošne konkurence preskrbelo. To se bode zarad tega zgodilo, da bode tudi manjim podjetnikom in obrtnikom mogoče vdeležiti se dobave teh reči.

Iz razglasila c. kr. ministerstva za deželno bran od 28. februarja t. l. je razvidno, da bi med drugimi te-le reči rado preskrbelo potom splošne konkurence obrt-

nikov: 11.500 jopičev, 11.500 bluz, 15.000 plaščev, 16.000 hlač, 30.000 srajc, 30.000 gač (spodnjih hlač), 30.000 obujkov (cunj za noge), 4500 opasivnic, 16.000 hlačnih jermenov, 35.000 parov čevljev, 14.000 roncev (žakličev za kruh), 11.450 raznih tornistrov, 47.000 raznih jermen itd. — Splošni in posebni pogoji se v uradnih urah lahko pregledajo v pisarni trgovinske in obrtne zbornice, katera vnanjim tudi pismeno razjasnila, ako se želé, daje.

— **Dobava razne oprave za c. kr. deželno brambo.** C. kr. ministerstvo za deželno bran je razpisalo, da želi več stvari za obleko in opravo c. kr. deželne brambe potom splošne konkurence oskrbeti. Iz teh stvari posnamemo te-le: ovratnice, rokovice, ostroge, gumbi, bobenske kijčke, vrvice, trivoglate rute, ramenice, podbradnice konjske, sedla, konjske odeje, stremena, konjska česala, posode za napajanje konj, vrvi za krmo, lopate, sekire, krampe, motike, žage, svedre, pile, klešče, žeblice, žične žeblice itd. — Pismene ponudbe je vložiti do 20. dne marca t. l. pri c. kr. ministerstvu za deželno bran. Pogoji se izvedó v pisarni trgovinske in obrtne zbornice v Ljubljani.

— **Gibanje Slovencev na Koroškem.** Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda za Beljak in okolico šteje 275 členov. — Pri zadnji veselici, katera se je priredila na korist družbi, vpisalo se je 55 novih članov. — Naprej zastava!

— **Za notarja v Kaplji** imenovan je gospod Anton Svetina.

— Na Krškem osnovana podružnica družbe sv. Cirila in Metoda izvolila si je za predsednika g. dekana dr. Jurija Sterbenca, za podpredsednika pa g. odvetnika dr. Mencingerja.

— **Za župana na Jesenicah** poleg Bleda izvoljen je gosp. Anton Treven, trgovec na Savi.

— **Prednica nunskega samostana v Škofji Loki,** mati Benedikta pl. Renaldi prejela je najvišje odlikovanje zlatega križa za zasluge s krono.

— **Vreme.** Skoraj vsa srednja Evropa prejela je zadnje tri dni novo zimsko odejo, pravo zimo, kakoršna je navadna krog Božiča. Do ponedeljka naznanja se z Gorice celó 12 centimetrov snega, še več ga je v gorovji, celó na Dunaji padlo ga je v nedeljo, ponedeljek in torek nad čevelj debelo. — Pa suščeva zima ni več nevarna, ako gorko solnce posije, burja preneha, pa je v dveh dneh raztopljen vsa zima in samo potoki in reke naše bodo čutili nasledke zakasnjene zime.

— „**Priče božjega bitja**“ izšel je ravnokar III. zvezek, ki ga je potrdilo visokočastito knezoškofijstvo ljubljansko. Vsebinska je jako izvrstna in posebno priležna za postni čas. V več dogodbicah dokazana je očitno kaznenost božja onim, koji se posebno radi norčujejo s postom na veliki petek. — Priporočamo ta zvezek, kakor tudi prva dva najtopleje vsim čast. čitateljem. — Cena zvezku je 25 kr., s pošto 30 kr. in je dobiti pri Drag. Hribarju, pri Blazniku in v Katoliški bukvarni v Ljubljani.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Razprava o bankinem predlogu postala je v ponedeljek jako živahna v državnem zboru. Par ur pred začetkom seje, razpravljalo se je vprašanje, jeli primerno za banko, da daje posojila na menjice, ki zapadejo še lepo 6 mesecev, na mesto v navadnem obroku treh mesecev. Maag, Plener, Neuwirth govorili so zoper člen 65 pravil, ki banki daje pravico eskomptirati 6 mesečne menjice, vladni zastopnik Winterstein, Kaicel in pa poročevalec Billinski zagovarjali so ta člen, ki je bil končno po večini glasov sprejet.

Najbolj živahna postala je razprava pri členu 82., ki odločuje napis na bankovcih. Po predlogu večine naj bi napis ostal zgolj nemško-madžarski, kakoršnega je nemško-liberalna večina sklenila z madjari pred 10 leti, predlog manjine pa predlaga naj bode vrednost bankovca na naši strani izražena tudi v vseh deželnih jezikih.

Za predlog večine vpisana sta bila samo uda „nemškega“ kluba Kraus in Derschatta, za predlog manjine pa dr. Greger. — Potem, ko je poročevalec dr. Trojan izjavil, da si pridrži pravico besede po dokončani razpravi, prične Greger svoj govor, ki je trajal približno eno uro.

Naglašal je pred vsem, da je še komaj nekaj tednov kar se je privolilo za brambovsko opravo 12 milijonov, komaj par dni, ko se je za vojne potrebe privolilo 52½ milijonov, ne bode minulo veliko tednov, da se privoli 522 milijonov za naše budgetne potrebščine. Vsaj četrtno vse te potrebščine plačale bodo dežele češke krone, pa kaj se za to stori za Češko? Gmotnih podpor se ji ne privoli, ker stanejo denar, večji ozir od strani banke na češke razmere se ne privoli, ako ravno to ne stane denarja in še celo gledé napisa bankovcev, ki vendar tudi ne stane denarja, se prezira vse nenemške narodnosti naše. Leta 1877. ugovarjal je v imenu vse desnice poslanec z Moravske, ki danes sedi na ministerskem stolu. Prejšnje absolutne in pa ustavne nam nasprotne vlade so priznale pravico narodov, da je napis bankovcev razumljiv vsem. Znano je sicer, da takega napisa ni zakrivila naša vlada, temveč, da se imamo za to zahvaliti vtikanji Ogerske v naše notranje zadeve.

Resolucija, katera se priporoča na mesto premembe člena samega, je prazna obljuba, s kakoršno bi se mogli zadovoljiti k večem mali otroci, ne pa zbor državnih zastopnikov. Ako bankovec ostane kakor je sedaj, bode vedno zatožni list sedajne vlade. Govornik obrača se končno še do vseh strank desnice v nadi, da glasujejo za predlog manjine.

Za Gregerjem prime za besedo minister Dunajevski, ki je približno ono ponavljal kar v odseku, da ne kaže zarad primeroma manj pomenljive stvari, zadržavati zgotavljenje pogodbe z Ogersko.

Med tem dala sta se vpisana govornika za predlog večine izbrisati, ker je vlado že tako Greger dosti napadal in za Dunajevski-jem zopet dr. Vašati.